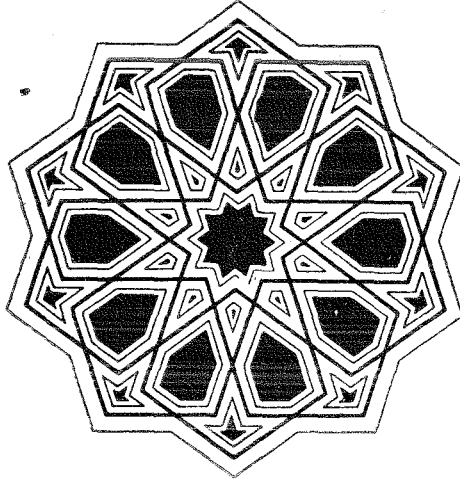

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ TARAFINDAN
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR

II—III

1952

ANKARA 1952 — YENİ MATBAA

NAKİŞ TARİHİ VESİKALARI

RİFKİ MELÛL MERİÇ

MUKADDİME

Osmanlılar Devri Türk Nakış San'atı ve san'atkârları hakkında tarih kitaplarından beklenen malûmatı elde etmek mümkün olmadığı gibi hattâ nakkaş isimlerine dahi tesadûf edilemez. Bir nakkaş aynı zamanda şâirse şuarâ tezkirelerinde, hattatsa hattatlara âid tezkirelerde, başka bir meslek sahibi ise terâcim-i ahvâl kitaplarında ismi geçer; basmakalıp tavsiflerle, nakış san'atında da mâhir olduğu kaydolunur.

Gelibolulu müverrih Mustafa Âlinin "Menâkıb-i Hünerverân" ı sırf san'at ve san'atkârlar için yazılmış müstakil bir eser olduğu halde, hattâ devrinin san'atkârları hakkında bile etraflı malûmatı muhtevi değildir. Kaydettiği nakkaş isimlerini ve bunlara dair yazdığı şeyleri, bilvesile nakkaşlardan da bahseden Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, şâir ve hattatlar için tertib edilen tezkirelerde, terceme-i hâl kitaplarında -hem de fazlasıyla- bulmak mümkündür. Habib Efendinin "Hat ve Hattâtân" ı da "Menâkıb-i Hünerverân" tarzında yazılmış bir eser olduğundan ondan da edilecek istifade mahduddur.

Beş-altı asır içinde inşa edilmiş olan büyüklü-küçüklü dinî ve ictimai binalardan pek çoğunun mimarlarının bilinmeyişi, hep bu sakîm zihniyetin neticesidir. Tuhfet-ül-mî'mârîn, Tezkiret-ül-ebniye, Tezkiret-ül-bünvân, Risalet-ül-mî'mâriyye ve adsız bir risale yazılmamış ve bu güne kadar intikal etmemiş olsaydı Mimar Sinanın muhtasar terceme-i hâli, san'atı ve eserleri hakkında hiçbir şey öğrenmek kabil olmayacak; üslûbları mütenevvi eserleri, kim bilir hangi mimarlara atfedilecekti. Hayatı meçûl olan şâir Eyyûbî, Kanunî Sultan Süleymanın Mimar Sinana inşa ettirdiği su yollarının, kemerlerinin ve havuzlarının nasıl yapıldığını etraflı olarak bildiren "Pâdişâhnâme" isimli manzum ve kıymetli eserinde, Sinandan sadece "Mimar" kelimesile bahsedip geçivermiştir.

Yine Sultan Ahmed camii ile etrafındaki müesseselerin mimarı Sedefkâr Mehmed Ağa için Cafer Çelebi "Mimârname"yi yazmasaydı o zamanki mimârî san'atı ve tekniği ile Mehmed Ağanın terceme-i hâli ve yetişme tarzı hakkında belki en küçük bir bilgi edinmek bile kabil olmayacaktı.

Saraydaki nakkaşların şehnâmenüvislerce yazılan manzum veya mensur eserlerin ve başka kitapların içindeki menkıbeleri ve sahneleri canlandırmak, bazı mühim vak'aları resmeylemek ve sayfalarını, sayfa

zemin ve kenarlarını tezyin etmek üzere tavzif edildiklerini bildiren hükümler ve arzlar mevcudsa da bunlarda ekseriya nakkaş isimleri zikredilmemiştir. Çünkü bunlar, hem memur maaşı alan vazifeli nakkaşlardı; hem de şehnâmeciler tarafından intihab olunurlardı. Şehnâmecilik ortadan kaldırılmadan evvel de, sonra da saraydaki nakkaşlar, kendilerine havale edilen “iş” leri yapmakla mükelleftiler.

Harç ve masraf defterleri ile ruznamelerde, hüccet, i’lâm ve temessük gibi resmî muamelâta âid evrakta nakkaş isimlerine tesadüf edilmektedir. Fakat hayatlarının bazı safhalarını gösteren bu ufak-tefek “kayd”larla nakkaşların terceme-i hallerini öğrenmek elbette mümkün değildir.

Osmanlılar Devri nakkaşları hakkında, ilk defa, ilmi usûl ile bir tedkiknâme kaleme alan müverrih, muhterem hocam Köprülüzade Mehmed Fuad Beydir. Bundan otuz-otuz bir sene evvel İkdâm gazetesinde neşrettiği makalelerle o vakte kadar mechûl kalmış olan bazı nakkaşları -tarihî ve edebî me’hazlerinin verdiği malûmat nisbetinde- ilim âlemine haber vermiş; o zamana kadar ciddi bir tedkika tâbi tutulmamış olan bu mevzu üzerine haklı tavsiyeleri ile nazar-ı dikkati celbetmek istemişti.

“Elvâh-ı Nakşiyye Koleksiyonu” isimli risalesine, Müzeler Müdür-i umumîsi Halil Edhem Bey de, Osmanlı Nakış San’atı ve nakkaşları hakkında muhtasar bir mukaddime yazmışsa da, bunda, zamanındaki bilgiden fazlası münderic değildir.

Daha sonra bu mevzu etrafında çalışarak makale ve risale yazarlarla kitaplarına müstakil fasıllar ilâve edenlerin mesailerıyla “Nakşımız Tarihi” inkişafa başlamıştır. Ezcümle Mimar Şihabeddin Uzluk, Dr. Ahmed Süheyl Ünver, Tahsin Öz beyler, bu sahada ilk çalışanlardır.

Avrupalıların -muhtelif dillerle yazılmış- büyük veya küçük ansiklopedilerinde, “resim” ve “minyatür” maddelerinde ancak Mısırlıların, Romalıların, Yunanlıların, Bizanslıların, İtalyanların, Almanların... resim ve minyatürleri zikredilmektedir. San’at tarihlerinde de Türk Nakış San’atına ve nakkaşlarına dair ekseriya bir kayda tesadüf edilemez. Son zamanlarda bahsedenlerin ekserisi de, hakikate mugayir hükümler vermekte, Türk Nakış San’atını İran mahsulü olarak göstermektedirler. Sakiz Ohanes Paşa zade müteveffa Armenak Bey de, gafletle veya bililtizam, bu türlü hüküm verenlerin arasındadır.

Nakış San’atı ile diğer san’atlara âid vesikaların en çoğu Topkapı Sarayı Hazîne-i evrakındadır. Saray teşkilâtında [Ehl-i Hiref] isimli cemâat, hem güzel ve tezyinî san’at, hem hırfet (zanaat) mensublarından müteşekkildi. Bunlar sarayın her türlü san’at ve hırfet ihtiyaçlarını temin ile mükelleftiler. Bu teşkilât içinde nakkaşlar, mücellidler, zerni-sancılar... ayrı ayrı cemâatler halinde çalışırlardı. Her cemâatin müstakil darülmesaiisi vardı. Bunların her biri, bir san’at ve hırfet mektebi idi. Bu müesseselere san’at ve hırfet kudretleri müsellemler olanlar, doğrudan doğruya alınırlar ve takdir edilen bir yevmiye ile tavzif olunurlardı. Maaşları gündelik üzerinden hesaplanırdı, Pençik ve devşirme

oğlanlar arasında san'at ve hırfete müstaid bulunanlar da şâgird (talebe-çirak) olarak cemâate gönderilirdi. Bu yevmiyeli şâgirdler, ehliyetlerini isbat edince üstadlar zümresine geçerlerdi. Yabancı devletlerin tâbiyetindeki şöhretli san'atkârların celb ve istihdamlarına çalışıldığı ve gelenler hemen tavzif edildiği gibi yeni fethedilen memleketlerdeki san'atkârlar da alınıp getirilir, kendilerine liyakatleri ile mütenasib maaş verilir, kendi memleketlerini aratmayacak derecede gönülleri alınır.

Gerek Enderun-ı Hümayûndaki, gerek Enderun dışındaki san'atkârların tarihî kaynaklarda, yukarıda arzettiğim gibi, pek azının ismi ve; tavsifi mukayyedir. Topkapı Sarayı Hazine-i evrakındaki vesikaların kısm-ı âzamı, san'atkârların sadece isimlerini ve aldıkları yevmiyeleri ihtiva etmekle beraber, bize, hiç olmazsa san'ata karşı gösterilen alâkanın derecesini bildirmektedir. Bu vesikalar mevâcib ve vazifehârân defterleri ile san'atkârların bayramlarda -mu'tad usule tebaiyetle- padişaha takdim ettikleri eserlerin isimlerini ve mahiyetlerini, padişah tarafından da bu takdimelere mukabil san'atkârlara verilen in'am ve ihsanların mikdar ve nevilerini ihtiva eden takdime ve in'am defterleri, ayrıca san'atkârlarla alâkalı müteferrik vesikalardır.

Topkapı Sarayında bu yazılı vesikalardan ve kayıtlardan başka, ekserisi imzasız, binlerce san'at eseri vardır. Yerli ve yabancı müze, hazine-i evrak ve kütüphanelerle hususî koleksiyonlarda da henüz tedkik edilmemiş Osmanlılar Devri Türk San'atı vesika ve eserlerinin mikdarı bir hayli yekûn tutar. Devlet arşivleri (Başbakanlık, Evkaf, Tapu, Maliye, mahâkim-i şer'iyeye arşivleri), mahkeme, belediye ve sair devlet müessesatı kayıtları da, San'at Tarihimiz için mühim birer kaynaktır.

Osmanlılar Devri Nakış San'atı hareketlerini vesikalarla tesbite çalışırken diğer taraftan da bu san'atın bünyesini, menşe', inkişaf, tekâmül ve inhitat sebeb ve merhalelerini ve bilcümle hususiyetlerini san'at bakımından tedkik etmek lâzımdır. Ancak bu iki cebheden yapılacak tedkikatın neticeleri bir araya toplandıktan sonradır ki, ilmi hükümleri muhtevi (Osmanlılar Devri Nakış San'atı Tarihi) yazılabilecektir.

«Nakkaş» kelimesi, bu günkü «ressam» kelimesinin medlûlünden daha şümüllü bir mana ifade eder: Ressamlar, siyahkalemler, müzehhibler, musavvirler, şebihnüvisler, tarrâhlar, meclisnüvisler, cedvekeşler, rengzenler, duvar nakkaşları... "hep "Nakkaş" zümresindendirler.

Nakkaşların bazısı, yapacağı resmin bilcümle çizgilerini çizer, nihayet rengini de vurur, bütün bir eseri bizzat kendi hazırlar, ikmâl ederdi. Fakat bazıları nakış san'atının bir kolunda, meselâ şebihnüvislikte yâhud tarrâhlıkta veya müzehhiblikte ihtisas sahibi olup münhasıran o sahada çalışırdı. Binaenaleyh bir meclis tasvirinde, her mütehassıs üzerine düşen vazifeyi ifa eder ve eser de, böylece, şirket halindeki çalışma mahsulü olarak ikmâl edilmiş olurdu. Bundan dolayıdır ki, ekser nakış eserlerinde, meselâ minyatürlerde veya tezhiblerde imza mevcud değildir.

Neşrettiğim vesikalar, Topkapı Sarayı Arşivi ile Başbakanlık Arşivinde bulunan vesikaların ve kayıtların bir kısmıdır. Bunlardan (Rebi-ülâhîr 932) tarihli vesika, ilk defa, merhum Muallim M. Cevdet Beyin

İbn-i Batûta Seyahatnamesine yazdığı Zeylde neşredilmiştir. Ben, bu vesikaları "Türk Tezyini San'atları" nı hazırlamağa başladığım sırada tedkik etmiş, bazılarını da istinsah etmiştim. 1939 Cihan Harbi içinde bu vesikalar da sandıklanıp Anadoluya gönderilmiş olduğu için mütebâki kısmını istinsah edememişim. Bunların bazılarında son zamanlarda in-tişar eden makale ve risalelerde Dr. A. Süheyl Ünver ve Tahsin Öz beyler -bilvesile mehzaz olarak- bahsetmişlerse de bu güne kadar hiçbirisi tam olarak neşredilmemiştir.

Bu tetkiknamem, Güzel San'atlar Akademisi Türk San'atı Tarihi ve İlähiyat Fakültesi Türk-İslâm San'atları Tarihi Enstitülerinin -bâkir vesikalar üzerinde çalışılarak hazırlanmış ve neşredilmiş- ilk orijinal mahsulüdür.

Birinci kısım, vesikaların metinlerini ve indeksi; ikinci kısım vesikalarda mukayyed nakkaşlar hakkındaki mutalealarımı; son kısım da, kütübhanе ve arşivlerde mevcut nakış eserlerinin kısaca tavsifi cedvelini ve foto-kopileri muhtevidir.

VESİKALAR

I

Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref (1) Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Şâhkulu, Ressâm, 22	23. Mustafâ-i Buğdan, 6.5
2. Melek Ahmed-i Tebrizî, 24.	24. Hasan bin Hızır, 3.5
3. Hasan bin Mehmed, 20.	25. Mustafâ bin Yûsuf, 3.5
4. Hasan bin Abdülcelîl, 20.5.	26. Şâh Hüseyin bin Ressâm Husâm, 6
5. Hüseyin-i Rûmî, 12.5.	27. Mehmed bin Hasan Çelebi, 3.5
6. Ahmed-i Rûmî, 10.	28. Ferruh-ı Çerkes, 3
7. Turmuş bin Hayreddin, 15.	29. Ayas, 3
8. Ahmed gulâm-ı Fîrûz Bey, 15.	
9. Üveys bin Ahmed, 12.5.	Şâgirdân
10. Evrenos hîş-i Yahyâ, 10.	30. Hüseyin bin Hasan Çelebi, 2.5
11. Bayram bin Dervîş, 13	31. Yûsuf şâgird-i Kasım, 2
12. İbrahim bin Ahmed, 8	32. Yûsuf Şâgird-i Abdülevvel, 2.5
13. Mehmed bin Bayram, 8	33. Durmuş şâgird-i diğer, 2
14. Ali biraderes, 7	34. Ali şâgird-i Hüseyin-i Rûmî, 2
15. Abdülvehhâb bin Fazlullah, 8.5	35. Hüseyin-i Üngürüs şâgird-i Hasan Çelebi, 3
16. Kasım-ı İsfahânî, 12.5	36. Mahmûd şâgird-i diğer, 2
17. Hacı Bey-i Tebrizî, 10.5	37. Yûsuf şâgird-i Hüseyin Çelebi-i Kûçek, 3
18. Hâce Bey-i Tebrizî, 10.5	38. İskender şâgird-i diğer, 2
19. Sultan Ali Basmaî, 9	39. Hüseyin şâgird-i Hasan Bey, 1.5
20. Mehmed bin Melek Ahmed, 7.5	40. Nasûh şâgird-i Bayram, 2
21. Ali birâderes, 7.5	41. Ahmed şâgird-i İbrâhîm, 1.5 (2)
22. Mehmed bin Abdürrahman, 4.5	

II

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref ki der vakt-i teftiş şüden fermûde Vâcib-i Rebîu'lâhîr Sene isnâ ve selâsîne ve tis'amîe Bi-ma'rifet-i Dâvûd Ağa Serhâzin-i Enderûnî ve Hasan elfakîr Kâtib (3)

Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Şâhkulu, Ressâm, 22	3. Melek Ahmed-i Tebrizî, 24.
Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa harcına havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr deftere ilhak olunmuş Fî gurre-i Muharrem Sene 927 Ber mûcib-i Rûznâme.	Sultan Bâyezîd Hân zamânında Acemden gelüb cihet olunmuş.
2. Hasan bin Mehmed, 20	4. Hasan bin Abdülcelîl Ressâm, 20.5.
Babası Hâssa Acem üstâdlarından olub Mezkûr kabiliyyet birle Sultan Bâyezîd Hân tâbe serâhu zamanında cihet olunmuş.	Babası Hâssa Acem üstâdlarından olub Mezkûr kabiliyyet birle Sultan Bâyezîd Hân tâbe serâhu zamanında cihet olunmuş.
	5. Hüseyin-i Rûmî, 12.5.
	Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa Harcına havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr def-

(1) Topkapı Sarayı arşivi, D. 9613 - 2. Yazısı : Siyâkat.
(2) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 1 b.
(3) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 1. Yazısı : Nesih.

tere ilhak olunmuş Fî gurre-i Rebî'ulâ-hir sene 929 Ber-mûcib-i Rûznâme.

6. Ahmed-i Rûmî, 10

Mislühû.

7. Turmuş bin Hayreddîn, 15.

Babası Hâssa nakkaşlarından kul o-lub kabiliyet birle mezkûr cihet olunmuş Sultan Bâyezîd Hân zamânında.

8. Ahmed, Gulâm-ı Fîrûz Bey, 15.

Fîrûz Bey fevt oldukda san'at birle cihet olunmuş Sultan Selîm Hân zamânında.

9. Evrenos, hîş-i Yahyâ, 10.

Kul hısımlı olup şâgird ulûfesi olunmuş Sultan Bâyezîd Hân zamânında.

10. Üveys bin Ahmed, 12.5.

Babası Dergâh-ı Âlî çavuşlarından olup san'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamânında.

11. Bayram bin Derviş, 13

San'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamanında.

12. İbrâhîm bin Ahmed, 8.5

Mislühû.

13. Mehmed bin Bayram, 8.5

San'at birle yazılmış 25 Şevvâl sene erba'a ve tis'a mi'e Ber mûcib-i Rûznâme.

14. Ali, birâdereş, 7

Mislühû.

15. Abdülvehhâb bin Fazlullah, 8.5

Babası Hâssa üstâdlarından olup fevt oldukda mezbûra şâgird ulûfesi olunmuş Sultan Selîm Hân zamânında.

16. Kâsım-ı İsfahânî, 12.5

Tebrizden sürgün gelüb Amasyada cihet buyurulub İstanbul Hâssa harca havâle olunmuş ve ba'dehû mezkûr deftere ilhak olunmuş Fî gurre-i Rebî'ulâhir sene 929 Ber mûcib-i Rûznâme.

17. Hacı Bey-i Tebrizî, 10.5

Mislühû.

18. Hâce Bey-i Tebrizî, 10.5

Mislühû.

19. Sultân Ali, Basmacı, 9.5

Mislühû.

20. Mehmed bin Melek Ahmed, 7.5

San'at birle yazılmış Sultan Bâyezîd Hân zamânında.

21. Ali, birâdereş, 8

Mislehû.

22. Mehmed bin Abdürrahmân, 4.5

Babası Hâssa Acem üstâdlarından o-lub mezkûr san'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.

23. Mustafâ Bugdan, 6.5

Üstâd-zâde kul olup Hudavendigâr Hazretlerine virilüb cihet olmuş Fî 2 Zil-

ka'de Sene Tis'a ve ısrîne ve tis'a mi'e Ber mûcib-i Rûznâme.

24. Hasan bin Hızır, 3.5

San'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.

25. Mustafâ bin Yûsuf, 3.5

San'at birle yazılmış Fî 4 Cümâd-el âhir Sene 926 Ber mûcib-i Rûznâme.

26. Hüseyin bin Ressâm Husâm, 6

Babası Acem üstâdlarından olup fevt oldukda mezkûr san'at birle yazılmış Fî 14 Cemâziyelâhir Sene 930 Ber mûcib-i Rûznâme.

27. Mehmed bin Hasan, 4

Babası Hâssa üstâdlarından olup mezkûr san'at birle yazılmış Sultan Selîm Hân zamânında.

28. Ferruh-ı Çerkez, 3

'An gilmân-ı pîşkeş Mukaddemâ Hâssa haredan alub hâliva mezkûr cemâ'ate ilhâk olunmuş Fî gurre-i Muharrem Sene 927 Ber mûcib-i Rûznâme.

29. Avas-ı Arnavud, 3

'An gilmân-ı pîşkeş âmed Sultan Selîm Hân zamânında.

Şâgirdân-ı mezkûrın

30. Hüseyin bin Hasan Celebi, 2.5

Babası Hâssa üstâdlarından fevt oldukda mezkûr şâgird ulûfesi olmuş Sultan Selîm Hân zamânında.

31. Yûsuf, şâgird-i Kasım, 2

Edirne Saravından virilmiş Sultan Selîm Hân zamânında.

32. Yûsuf-ı Çerkez, şâgird-i Abdülevvel, 2.5

'An gilmân-ı pîşkeş âmed Sultan Selîm Hân zamânında.

33. Turmus, şâgird-i diğer, 2

Mislühû.

34. Ali, şâgird-i Hüseyin-i Rûmî, 2.

Edirne Saravından virilmiş Fî 15 sene 925 Ber mûcib-i Rûznâme.

35. Hüseyin-i Üngürûs, şâgird-i Hasan Celebi, 3.

Sinan Pasa sonundan Hudâvendigâr Hazretlerine intikâl itmiş Fî gurre-i Receb Sene 924 Ber mûcib-i Rûznâme.

36. Mahmûd, şâgird-i diğer, 2

Akçe ile alınmış kul Sultan Selîm Hân zamânında.

37. Yûsuf şâgird-i Hasan Celebi Küçük, 3

Yûnus Paşa kullarından olup Beylik olunmuş.

38. İskender, şâgird-i diğer, 2.

Edirne Saravından virilmiş Fî 6 Rebî'ulevvel Sene 926 Ber mûcib-i Rûznâme.

39. Hüseyin şâgird-i Hasan Bey, 1.5

'An gilmân-ı pîşkeş âmed Fî 27 Ce-

mâziyelevvel Sene 927 Ber mûcib-i Rûz-nâme.

40. Nasûh şâgird-i Bayram, 2

Akçe ile alınmış kul Fî 3 Cemâziyel âhir Sene 924 Ber mûcib-i Rûznâme.

41. Ahmed şâgird-i İbrâhim, 1.5

Kul oğlu olub mukaddemâ ulûfesi Hâssa haredan alurmuş Sonra bu deftere ilhak olunmuş Fî 25 Zilka'de Sene 930 Ber mûcib-i Rûznâme (4)

III

Mevâcib-i Mezkûrîn 'an Cemâ'at-i Ehl-i Hıref Vâcib-i Muharrem ve Safer ve Rebî'ulevvel Sene 952 (5)

Cemâ'at-i Nakkaşân

Bölük-i Rûmiyân

1. Şâhkulî-i Bağdâdî, Serbölük, yigirmi beş akçe.
2. Hasan bin Mehmed, yigirmi iki akçe.
3. Turmuş bin Hayreddin, on altı buçuk akçe.
4. Ahmed-i Fîrûz Bey, on altı akçe.
5. Üveys bin Ahmed, on üç akçe.
6. Evrenos hış-i Yahyâ, onbir akçe.
7. Bayram bin Derviş, on yedi akçe.
8. İbrâhim bin Ahmed, on iki buçuk akçe.
9. Mehmed-i Siyâh (6) on altı buçuk akçe.
10. Mustafâ Bugdan, on bir akçe.
11. Ali, birâder-i Mehmed, sekiz akçe.
12. Mehmed bin Melek Ahmed, dokuz akçe.
13. Ali, birâderes, dokuz akçe.
14. Mehmed Abdurrahmân, beş buçuk akçe.
15. Hasan bin Hızır, altı buçuk akçe.
16. Mustafâ bin Yûsuf, beş buçuk akçe.
17. Hızır bin Ali, sekiz buçuk akçe.
18. Yusuf-ı Rûm, yedi akçe.
19. Ahmed bin Kasım, altı akçe.
20. Ferhâd-ı Bosna, beş buçuk akçe.
21. Ali Çerkes, iki buçuk akçe.
22. Mehmed bin Hasan, üç akçe.
23. Kasım-ı Arnavud, beş akçe.
24. Yûsuf-ı Çerkes, yedi akçe.

Şâgirdân-ı Mezkûrîn

25. Abdülkerim bin Hasan Çelebi, iki akçe.
26. Ali, birâderes, bir akçe.
27. Pîrî bin Abdülevvel, iki akçe.
28. Mustafâ bin Yûsuf, şâgird-i Kara Memi, iki akçe.
29. Nebi bin Bâli, şâgird-i diğer, bir akçe.
30. Hasan bin Kemâl, şâgird-i diğer, iki akçe.
31. Ali, şâgird-i Hüseyin, bir akçe.
32. Mehmed-i Bosna, şâgird-i diğer, bir akçe.
33. Kasım-ı Bosna, şâgird-i diğer, bir akçe.
34. Cafer bin Ali, şâgird-i diğer, bir akçe.
35. Hüseyin-i Bosna, şâgird-i Yûsuf, bir akçe.
36. Ahmed bin Ferruh, şâgird-i diğer, bir akçe.
37. Mehmed, şâgird-i Şâh Hüseyin, bir akçe.
38. Pîrî bin Ahmed, şâgird-i Rûmî, bir buçuk akçe.
39. Mustafâ, şâgird-i Mîr Aga, bir akçe.
40. Yûsuf, şâgird-i diğer, bir akçe.
41. Hamza-i Nimçe şâgird-i Kara Memi, bir akçe.
42. Hurrem-i Nimçe, şâgird-i diğer, bir akçe.
43. Ali-i Nimçe, şâgird-i diğer, bir akçe.
44. Mustafâ, şâgird-i Mehmed, bir akçe (7).

(4) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 b.

(5) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 3. Yazısı : Nesih.

(6) "Y" harfinin üstünde şedde işareti varsa da bu kelimeyi "Siyah" okumak daha doğrudur.

(7) Sonradan ilâve edilmiştir.

**Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Muharrem ve Safer ve
Rebî'ulevvel Sene 952**

Bölük-i Acemân

45. Abdülâlî-i Tebrizî, yigirmi akçe.	53. Ahi Bey-i Tebrizî, on akçe.
46. Sultan Ali Basmacı, on iki buçuk akçe.	54. Ali kuh-i Tebrizî, üç buçuk akçe.
47. Abdülhamîd-i Tebrizî, on beş buçuk akçe.	55. Emir Aga-yı Tebrizî, beş akçe.
48. Mehmed Şâh-ı Tebrizî, on dokuz akçe.	
49. Aliyyüddîn-i Tebrizî, on beş akçe.	
50. Ali Bey-i Tebrizî, on bir akçe.	
51. Abdülfettâh-ı Tebrizî, on iki akçe.	
52. Abdülhâlık-ı Tebrizî, on iki akçe.	

Şâgirdân

56. Pervâne şâgird-i Abdülâlî, iki akçe.
57. Kaytâs şâgird-i Abdülhamîd, iki akçe.
58. Hızır şâgird-i Sultan Ali, bir akçe.
59. Derviş Mehmed-i İsfahân, bir akçe (8).

IV

**Mevâcib-i Mezkûrîn 'an Cemâ'at-i Ehl-i Hıref-i Hâssa 'an vâcib-i
Rebî'ulâhir ve Cumâdeyn Sene 965 (9)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Rûmiyân

1. Mehmed Şâh, Serbölük, 25	19. Pervâne Bosna, 2
2. Üveys Ahmed, 14	20. Hasan Bosna, 5
3. Bayram Derviş, 19	21. Ca'fer Macar, 5
4. Mustafâ Buğdan, 13	22. Kasım-ı Çerkes, 6
5. Ali Bayram, 8	23. Haydar Arnavud, 9
6. Mehmed Melek Ahmed, 10 Mütevef-fâ şüd.	24. Pîr Çelebi, 5
7. Mehmed Abdurrahman, 6	25. Pervâne Nevrekob, 5
8. Hasan Hızır, 7	26. Ali Macar, 6
9. Mustafa Yusuf, 5	
10. Ca'fer Ali, 8	
11. Yûsuf-ı Rûm, 11	
12. Ahmed Kasım, 6	
13. Ferhad-ı Bosna, 9	
14. Mehmed Hasan, 5	
15. Kasım Arnavud, 7	
16. Mehmed Abdülevvel, 2	
17. Pîr Çelebi, 9	
18. Hüseyin Bosna, 6	

Şâgirdân-ı mezkûrîn

27. Ali birâder-i Abdülkerim, 2
28. Mustafa Dîvane, 2
29. Mehmed Bosna, 1 Mütemekkin der Edirne.
30. Yûsuf Nemçe, 6
31. Rûm şâgird-i Serbölük, 6
32. Ca'fer Nastûh, 4
33. İskender Bosna, 1
34. Mahmûd-ı Gürci şâgird-i Mustafâ, 1 (10).

V

**Cemâ'at-i Ehl-i hıref kulları Dokuz yüz altmış beş Muharreminden
Dokuz yüz altmış altı Muharremine mevâcibine gelince dir ki
zikrolunur (11)**

Cemâ'at-ı Rûm Nakkaşları

1. Kara Memi, Nakkaşbaşı, yigirmi beş buçuk.	2. Üveys bin Ahmed, on dört.
	3. Bayram Derviş, on yedi, fevt oldu

(8) Cemâ'at-i Nakkaşan, Varak 2 b - 3 b.

(9) Topkapı Sarayı arşivi, D : 6500. Yazısı : Nesih.

(10) Cemâ'at-i Nakkaşan, varak 12 a.

- dokuz yüz altmış altı Muharreminin
yigirmi üçüncü gününde.
4. Mustafâ Buğdan, on dört
 5. Ali bin Bayram, sekiz.
 6. Mehmed bin Abdürrahman, altı buçuk.
 7. Hasan bin Hızır, yedi buçuk.
 8. Mustafâ bin Yûsuf, beş buçuk, Ulû-fesine gelmedüğü ecilden dört ulûfe-dir iki bâkiye konulub çıkmaz.
 9. Ca'fer bin Ali Şerif, sekiz buçuk
 10. Yûsuf-ı Rûm, on bir
 11. Ahmed bin Kasım, altı buçuk
 12. Ferhâd-ı Bosna, dokuz buçuk.
 13. Mehmed bin Hasan, beş buçuk.
 14. Kasım-ı Arnavud, yedi buçuk
 15. Mehmed bin Abdülevvel, üç
 16. Nebî-i Kara Mëmi, on
 17. Hüseyin-i Bosna, altı
 18. Pervâne-i Bosna, üç
 19. Mustafâ Müzehhib, sekiz
 20. Ali birâder-i Abdülkerim, şâgird, iki
 21. Mustafâ Divâne, şâgird, iki
 22. Mehmed-i Bosna, şâgird, bir buçuk
 23. Hurrem, şâgird, iki
 24. Ca'fer bin Nasûh, şâgird, dört
 25. İskender-i Bosna, şâgird, bir buçuk
 26. Mahmûd Gürci, şâgird, bir akçe

Cemâ'at-i Acem Nakkaşları

27. Abdül'âlî-i Tebrizî, yigirmi
28. Abdülhamîd-i Tebrizî, on altı
29. Şâh Muhammed-i Tebrizî, on dokuz buçuk.
30. Ahî Bey-i Tebrizî, on
31. Alikulu a'mâ, dört
32. Mir Aga Tebrizî, yedi
33. Pervâne, Macar, dört
34. Kaytas, Fireng, şâgird, iki buçuk
35. Derviş Mehmed, şâgird, üç (12)

VI

Defteri-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Receb Şâ'bân ve Ramazân Sene Erba'a ve elf (13)

Cemâ'at-i Nakkâşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Sernakkaşân, 60
2. Ca'fer Abdullah, Kethudâ, 41.5
3. Yahyâ Abdullah, Serbölük, 31.5
4. Hasan İbrâhîm, 23
5. Mehmed Ali, Seroda-i evvel, 14.5
6. Ali Ahmed, Seroda-i sâni, 29
7. Osman, yevm, 31
8. İskender, Bosna, 13
9. Ali Abdullah, 32.5
10. Hasan Mehmed Edirnevi, 6.5
11. Kaytas, Freng, 10.5
12. Mahmûd Gürci, 6.5
13. Mehmed Ferhâd, 16.5
14. Uzeyr Ahî, 12 (14)
15. Kasım Ahî, 9
16. Davûd Sefer, 9.5
17. Sefer Ali, 11.5
18. Mûsa Ahmed, 19.5
19. Monla Emin, 15.5
20. Mehmed Nasûh, 5.5
21. Velican, yevm, 7
22. Mehmed Bursavi, 11
23. Mehmed Mustafâ, 8.5
24. Hamza Abdullah, 3
25. Ahmed Hasan, 11.5
26. Hasan Abdullah, 15.5
27. Sinan Hızır, 7
28. Mahmûd Hüseyin, 6
29. Mehmed Ali, 9
30. Yûsuf Hüseyin, 9
31. Osman Abdullah, 13
32. Bekir Ca'fer, 5.5
33. Murâd Abdullah, 7.5
34. Şa'bân Abdullah, 9.5
35. Ayas Abdullah, 7.5
36. Ahmed Abdullah, 11
37. Ahmed Mahmûd, 12.5
38. Ahmed Ali, 10
39. Ahmed Mustafa, 6
40. Şa'bân Arnavud, 11
41. Mahmud Müzehhib, 11.5
42. Ahmed Ca'fer, 8
43. Fazlullah Osman, 8.5
44. Mehmed Abdullah, 6
45. Hızır Gazî, 10.5
46. Mustafa Hüseyin, 5
47. Ya'kub Süleymân, 6.5
48. Mahmûd Receb, 5
49. Mehmed Hızır, 6
50. Mustafâ Ahmed, 3
51. Ni'metullah Mustafa, 3.5
52. Hüseyin Mustafâ, 2

(11) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613. Yazısı : Nesih.

(12) Cemâ'at-i Nakkâşân, Varak 2a. - 2 b.

(13) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 13. Yazısı : Sıyâkat.

(14) Noktasız olduğu için "Uzeyr" de, "Aziz" de okunabilir: (عزير)

53. Nizâm, yevm, 5.5
 54. Alî Bâlî, 5.5
 55. Hasan Abdullah, 7
 56. Yusuf Abdullah, 6
 57. Mehmed Abdülkerim, 2
 58. Mehmed, Kapucu, 5 (15).
 59. Mehmed Fazlı Mısavvir, 3.5
 60. Mehmed Nakkaş, 2
 61. Mehmed Refikî, 3
 62. Ferhâd Abdullah, 12
- Sâgirdân-ı Mezkûrîn**
63. Mustafâ Mehmed, 2.5
 64. Hüsrev Şehnâmeî, 6.5
 65. Mehmed Abdullah, 2
 66. Mehmed Osman, 4
 67. Rıdvân Abdullah, 3
 68. Hemdem Abdullah, 4
 69. Yûsuf Abdullah Fâiz, 6.5 (16)
 70. Hacı Mehmed Veli, 4
 71. Dilâver Abdullah, 5
 72. Ömer, yevm, 2
 73. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 3.5
 74. Hasan Mahmûd, 2
 75. Mehmed Mustafâ Ca'fer, 3
 76. Ali Mustafâ, 3
 77. Mehmed Mustafâ, 2.5
 79. Hamza Mustafâ, 3
 80. Receb Ca'fer, 3
 81. Mahmûd, yevm, 5
 82. Sa'dî, yevm, 3.5
 83. Mustafâ Ca'fer, 2
 84. Mahmûd Nakkaş, 6
 85. Mehmed Rıdvân Abdullah, 2
 86. Gazanfer Rıdvân Abdullah, 2
 87. Abdi Şa'ban şâgird-i Tiflîsî, 2.5 (17)
 88. Mustafa Hamzâ, 3
 89. Mehmed Ali, 2
 90. İbrâhîm Mehmed, 3
91. Mehmed Sa'dî, 2
 92. Maksûd şâgird, 2
 93. Mehmed Mustafa Divâne, 3.5
 94. Mehmed Pîr Mehmed, 4
 95. Rıdvân Abdullah, 4.5 Gedîk-i âhâr şüd.
 96. Mehmed Hüseyin, 2
 97. Yûsuf Abdullah şâgird-i Müzehhib, 2
 98. Ahmed Mehmed, 2
 99. Mehmed şâgird-i Mahmûd, 2
 100. Mustafa Cebel, 4.5
 101. Ahmed Hüseyin, 2
 102. Mustafa diger, 2.5
 103. Mahmûd Mustafa, 4
 104. Mustafa Küçük, 2
 105. Mehmed şâgird-i Ali, 3
 106. Bayram Ahmed, 2
 107. Ali Nakkaş, 3.5
 108. Mustafa Ali, 2
 109. Mehmed Osman, 5.5
 110. Mustafa Mehmed, 2
 111. Murâd Mehmed, 2
 112. Mehmed Veli, 2
 113. Ramazan, müslim-i nev, 5.5
 114. Derviş Yûsuf, 7
 115. Keyvan Abdullah, 2.5
 116. Mehmed Seydi, 2
 117. Mehmed, yevm, 2
 118. Bekir, yevm, 2
 119. Ahmed birâder-i Sinan, 2
 120. Mehmed Keyvan, 5
 121. Hasan Abdullah, 2 'an müteferrika âmed.
 122. Toma Manol, 3
 123. Mustafa Mahmud, 2 'an müteferrika âmed.
 124. İbrâhîm Mahmud, 2 'an müteferrika âmed (18)

VII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref vâcib-i Masar
 Senâ Hamse ve elf (19)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfî Abdullah Sernakkaşân, 60
 2. Ca'fer Abdullah Kethudâ, 42.5
 3. Yahyâ Abdullah Serbölük, 31.5
 4. Hasan İbrâhîm, 30-31
 5. Mehmed Ali, Seroda-i evvel, 19.5
 6. Ali Ahmed, Seroda-i sâni, 28
 7. Osman, yevm, 31
 8. İskender Bosna, 13 El-müteveffâ
 9. Ali Abdullah, 33.5-30
 10. Hasan Mehmed Edirne, 6.5-52

(15) قوحي kelimesi, noktasız olduğu için "Kapucu", "Kuyucu" ve "Futuh" okunabilir.

(16) قار kelimesi noktasızdır.

(17) Bu kelime, ancak "Tiflîsî" okunabiliyor.

(18) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(19) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 15. Yazısı : Siyâkat.

11. Kaytas-ı Fireng, 10.5 El-müteveffa
12. Mahmûd-ı Gürci, 6.5 - 6
13. Mehmed Ferhad, 16.5
14. Uzeyr Ahi, 12 - 11
15. Kasım Ahi, 9
16. Dâvûd Sefer, 9.5 - 10
17. Sefer Ali, 11.5
18. Mûsâ Ahmed, 19 - 18
19. Ahmed Halife, 13 Be Kâ'be reft - 15
20. Mehmed Nasûh, 6 - 52
21. Velican, yevm, 9 - 7
22. Mehmed Bursa, 11
23. Mehmed Mustafâ, 8.5 - 7
24. Hamza Abdullah, 3
25. Ahmed Hasan, 12
26. Hasan Abdullah, 19.5 - 11
27. Sinan Hızır, 7 Bâ tezkire be ma'ri-fet-i Kâtib-i Mehterân-ı Hayme Bâ-li Efendi.
28. Mahmûd Hüseyin, 6
29. Mehmed Ali, 9 - 8
30. Yûsuf Hüseyin, 9
31. Osman Abdullah, 15 - 92
32. Bekir Ca'fer, 5.5
33. Murâd Abdullah, 7 - 6
34. Şa'bân Abdullah, 11 - 92
35. Ayas Abdullah, 9.5 - 72
36. Ahmed Abdullah, 12 - 11
37. Ahmed Mahmûd, 13 El-müteveffâ
38. Ahmed Ali, 10 Be Kâ'be reft Tâbi'-i Kâtib.
39. Ahmed Mustafâ, 6 - 5
40. Şa'bân Arnavud, 11 - 82
41. Mahmûd Freng, 13 - 10
42. Ahmed Ca'fer, 8.5 - 62
43. Fazlullah Osman, 8.5
44. Mehmed Abdullah, 6 - 42
45. Hızır Gazi, 11
46. Mustafâ Hüseyin, 5 - 42
47. Ya'kub Süleymân, 6.5 - 42
48. Mahmûd Receb, 5
49. Mehmed Hızır, 6 - 5
50. Mustafâ Ahmed, 3
51. Ni'metullah Mustafâ, 4.5 - 32
52. Hüseyin Mustafâ, 2.5 - 2
53. Nizâm, yevm, 5.5 - 5
54. Ali Bâli, 5.5 - 32
55. Hasan Abdullah, 7 'An Sancak â-med - 6
56. Yûsuf Abdullah, 6 - 52
57. Mehmed Abdülkerim, 2
58. Mehmed Kapucu, 5 (20).
59. Mehmed Fazlı Musavvir, 3.5 Be Kâ'-be reft (üstü çizilmiş)
60. Mehmed Nakkaş, 2 Reft Bevvâb şüd
61. Mehmed refikî Edirne, 3 Tezkeresi taleb oluna (21)
62. Ferhâd Abdullah, 12 Be Kâ'be reft (Üstü çizilmiş)
63. Hüsrev-i Şehnâmeî, 6.5
64. Ali Nakkaş, 'An şâgirdân âmed, 32
65. Bayram Ahmed, 0.5 'An şâgirdân âmed.
66. Mehmed Ali, 5 'An arabacıyân âmed Bölüğü suâl oluna.
- Şâgirdân-ı Nakkaşân-ı Hâssa**
67. Mustafa Mehmed, 2.5
68. Hüsrev Şehnâmeî, 6.5 Reft be-üstâ-dân.
69. Mehmed Abdullah, 2
70. Mehmed Osman, 4
71. Rıdvan Abdullah, 3 Reft be-gilmân-ı acemiyân.
72. Hemdem Abdullah, 4
73. Yûsuf Abdullah, 6.5
74. Hacı Mehmed Veli, 4
75. Dilâver Abdullah, 5
76. Ömer, yevm, 2
77. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 3.5
78. Hasan Mahmûd, 2
79. Mehmed Mustafâ Ca'fer, 3
80. Ali Mustafâ, 3
81. Mehmed Mustafâ, 2.5
82. Hamza Mustafâ, 3
83. Ahmed Hızır, 3
84. Mahmûd-ı Rûm, 5
85. Sa'dî, yevm, 3.5 El müteveffâ
86. Mustafâ Ca'fer, 2
87. Mahmûd Nakkaş, 6
88. Mehmed Rıdvan Abdullah, 2 Gedik-i âhar şüd.
89. Gazanfer Abdullah, 2
90. Abdî Sinan şâgird-i Tiflisi, 2.5 (22)
91. Mustafâ Hamza, 3
92. Mehmed Ali, 2
93. Mehmed İbrâhîm, 3
94. Mehmed Sa'dî, 2
95. Maksûd, şâgird, 2
96. Mehmed Mustafâ Divâne, 3.5
97. Mehmed Pîr Mehmed, 4
98. Rıdvân Abdullah, 4.5 Gedik-i âhar şüd.
99. Mehmed Hüseyin, 2
100. Yûsuf Abdullah şâgird-i Müzehhib, 2
101. Ahmed Mehmed, 2
102. Mehmed şâgird-i Mahmûd, 2
103. Mustafâ Cebelî, 4
104. Ahmed Hüseyin, 2
105. Mustafâ diger, 2.5
106. Mehmed Mustafâ, 5.5

(20) فوجی kelimesi için (15) numaralı nota bakınız.

(21) رفعی kelimesi, "Rakîkî", "Refikî" ve "reffikî" okunabilir.

(22) Bu kelime için (17) numaralı nota bakınız.

107. Mustafâ Küçük, 2	121. Ahmed birâder-i Sinan, 3.5 İbtidâsı görüle.
108. Mehmed şâgird-i Ali, 3	121. Mehmed Keyvan, 5.5 Bâ tezkire-i Monla Kasım.
109. Bayram Ahmed, 2 Reft be üstâdân.	122. Hasan Abdullah, 2
110. Ali Nakkaş, 3.5 Reft be üstâdân	123. Mustafâ Mahmûd, 2 ibtidâsı görüle
111. Mustafâ Ali, 2	124. İbrâhîm Mahmûd, 2 ibtidâsı görüle
112. Mehmed Osman, 6	125. Pûr-ı Manol, 3.5
113. Mehmed Mustafa, 3	126. Mehmed Abdullah, 2 ibtidâsı görüle
114. Mehmed Murâd, 2	127. Mûsî Nakkaş, Rengzen, 2 ibtidâsı görüle.
115. Mehmed Veli, 2	128. Mustafâ Ali, 2 ibtidâsı görüle.
116. Derviş Yûsuf, 8.5	129. İbrâhîm Ali, 2 'An müteferrika âmed ibtidâsı Asitâne ismi mahkûkdür Temessük taleb oluna (23).
117. Keyvan Abdullah, 2.5	
118. Mehmed, yevmiyesi, 2	
119. Mehmed, yevm, 2	
120. Bekir, yevm, 2 Reft be üstâdân	

VIII

**Defter-i Mevâcibi Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Masar
Sene Erba'a Aşere ve Elf Sene 1014 (24)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Serbölük, 40	32. Ferhâd Abdullah, 12
2. Sefer Ali, Kethudâ, 19.5	33. Bayram Ahmed, 5
3. Yûsuf Hüseyin, Serbölük, 14.5	34. Bekir, fi yevm, 3
4. Ahmed Abdullah, Seroda, 20 Be hod Fi 28 Cumâdelâhir Sene 14	35. Mehmed Ali, 7.5
5. Mahmûd, fi yevm 6.5	36. Hacı Veli Mehmed, 5
6. Mehmed Ferhâd, 17.5	37. Ahmed Osman, 3
7. Uzeyr Ahmed, 13.5	38. Mehmed Hüseyin, 7.5
8. Dâvûd Sefer, 10	39. Ahmed Yûnus, 3.5
9. Mûsâ Ahmed, 21.5	40. Mahmud Mustafa, 7
10. Monla Emin, 18	41. Ramazan Abdullah, 6 Gaib
11. Mehmed Bursavî, 11	Şâgirdân-ı Mezkrûn
12. Mehmed Mustafâ, 12.5	42. Mehmed Osman, 4 Be hod Fi 28 Cumâdelâhir Sene 14
13. Ahmed Hasan, 13	43. Ömer, fi yevm, 2.5
14. Hasan Abdullah, 19.5	44. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 5
15. Sinan Hızır, 10	45. Hasan Mahmud, 2
16. Mehmed Ali, 11	46. Receb Ca'fer, 4
17. Osman Abdullah, 20	47. Gazanfer Abdullah, 2
18. Murâd Abdullah, 10	48. Abdi Şa'ban, 2.5
19. Ahmed Mustafâ, 7	49. Mehmed Ali, 2
20. Şa'ban Arnavud, 12	50. Mehmed Mustafâ Dîvâne, 6
21. Mahmûd Müzehhib, 15	51. Mehmed Pîr Mehmed, 4
22. Ahmed Ca'fer, 9	52. Yûsuf Abdullah şâgird-i Müzehhib, 2
23. Faziullah Osman, 10	53. Mustafâ Diger, 5
24. Mehmed Abdullah, 8	54. Mehmed şâgird-i Ali, 2
25. Mustafâ Hüseyin, 6	55. Mustafâ Küçük, 2
26. Ya'kub Süleyman, 9	56. Mustafâ Ali, 2
27. Mahmûd Receb, 5.5... Behod Fi 28 Cumâdelâhir Sene 14 'an yed-i Şehremini.	57. Mehmed Osman, 6
28. Mehmed Hızır, 8	58. Keyvan Abdullah, 4.5
29. Ali Bâli, 5.5	59. Mehmed, yevmiyesi, 2
30. Yûsuf Abdullah, 8.5	60. İbrâhîm Mahmûd, 2
31. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)	61. İbrâhîm Ali, 5.5
	62. Mehmed Mahmud, 2.5
	63. Rıdvan Abdullah, 2.5 (25)

(23) Cemâ'at-i Nakkaşân, varak 2 b. - 3 b.

(24) Topkapı Sarayı arşivi, D : 7253. Yazısı : Silyakat.

(25) Cemâ'at-i Nakkâşan, Varak 2 b. - 3 a.

IX

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Recce
Sene Hamse 'aşere ve elf Sene 1015 (26)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Lûtfi Abdullah, Serbölük, 40	30. Bekir, fi yevm, 3
2. Sefer Ali, Kethudâ, 21	31. Mehmed Ali, 7.5
3. Yûsuf Hüseyin, Serbölük, 15.5	32. Hacı Veli Mehmed, 5
4. Ahmed Abdullah, Seroda, 20.5	33. Ahmed Osman, 4
5. Mehmed Ferhâd, 17.5	34. Ahmed Yunus, 3.5
6. Dâvûd Sefer, 10	35. Mahmûd Mustafa, 7
7. Mûsâ Ahmed, 21 Giriftâr şûd	36. Ramazan Abdullah, 7 (27)
8. Monla Emin, 19	Şâgirdân-ı Mezkûrın
9. Mehmed Bursavî, 11	37. Mehmed Osman, 4.5
10. Mehmed Mustafâ, 12.5	38. Ömer Mehmed, 2.5
11. Ahmed Hasan, 13	39. Mustafa Mehmed Müzehhib, 5
12. Hasan Abdullah, 19.5	40. Hasan Mahmud, 2
13. Sinan Hızır, 10	41. Receb Ca'fer, 4
14. Mehmed Ali, 11	42. Hızır Abdullah, 2
15. Osman Abdullah, 20	43. Abdi Sinan, 2.5
16. Murad Abdullah, 10	44. Mehmed Ali, 2
17. Ahmed Mustafa, 7	45. Mehmed Mustafa Divâne, 6
18. Şa'ban Arnavud, 12	46. Mehmed Pîr Mehmed, 4
19. Mahmud Müzehhib, 15	47. Yûsuf Abdullah Müzehhib, 2.5
20. Ahmed Ca'fer, 9	48. Mustafa Küçük, 2
21. Fazlullah Osman, 9	49. Mustafa Ali, 2
22. Mehmed Abdullah, 8	50. Mehmed Osman, 6
23. Ya'kub Süleyman, 9	51. Keyvan Abdullah, 4.5
24. Mahmud Receb, 5.5	52. Mehmed, yevmiyesi, 2
25. Mehmed Hızır, 8	53. İbrâhim Mahmûd, 2
26. Yûsuf Abdullah, 8.5	54. İbrâhim Ali, 5.5
27. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)	55. Mehmed Mahmûd, 2
28. Ferhad Abdullah, 12	56. Rıdvân Abdullah, 2.5
29. Bayram Ahmed, 5	57. Mustafâ Hızır, 10 (28)

X

Defter-i Mevâcib-i Ehl-i Hıref 'an vâcib-i Masar
Sene Seb'a ve 'ısrine ve elf (29)

Cemâ'at-i Nakkaşân

1. Ali, Üstâd, 37 Be hod	11. Mehmed Ali, 11
2. Yûsuf, Kethudâ, 32 Be hod	12. Ahmed Mustafa, 11.5 Be hod
3. Ahmed Abdullah, 23 Be hod	13. Şa'ban Arnavud, 17 Be hod
4. Osman Abdullah Seroda, 25.5 Be hod	14. Ahmed Ca'fer, 9.5 Be hod
5. Mehmed Ferhâd, 13 Be hod	15. Mehmed Abdullah, 8 Be hod
6. Dâvûd Sefer, 11 Be hod	16. Ya'kub Süleyman, 13.5 Be hod
7. Mehmed Mustafa, 13 Be hod	17. Mahmud Receb, 7.5 Be hod
8. Mehmed, Bursa, 11	18. Mehmed Hızır, 12 Be hod
9. Ahmed Hasan, 15 Be hod	19. Mehmed Refikî, 4 (yâhud Rakikî)
10. Hasan Abdullah, 20.5 Be hod	20. Bayram Ahmed, 7 Be hod

(26) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 5. Yazısı : Siyâkat.

(27) İsmi üstünde kırmızı mürekkeble (galib) kelimesi, altında (m) harfi yazılıdır.

(28) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(29) Topkapı Sarayı arşivi, D : 10010. Yazısı : Siyâkat.

21. Bekir, yevmiyesi, 7 Be hod	44. Mehmed Mustafa Divâne, 6.5 Be hod
22. Mehmed Ali, 11 Be hod	45. Mehmed Ramazân, 6
23. Hacı Veli Ahmed, 7.5 Be hod	46. İbrâhîm, yevmiyesi, 5
24. Ahmed Osman, 6.5 Be hod	47. Ramazan Yunus, 2.5 Be hod
25. Ahmed Yusuf, 3.5 Be hod	48. Yusuf Abdullah, 2.5 Be hod
26. Ramazan, yevm, 8.5 Be hod	49. Ramazân Ahmed, 2 Be hod
27. Mustafa Müzehhib, 19.5 Be hod	50. İbrâhîm Mustafâ, 2 Be hod
28. Mehmed Osman, 6.5 Be hod	51. Mehmed Mehmed, 5.5 Be hod
29. Rıdvan Abdullah, 5 Be hod	52. Mehmed Mahmud, 4 Be hod
30. Receb Hızır, 5 Be hod	53. Keyvan Abdullah, 4 Be hod Tevec-
cüh şüd bevvâb alâ hâlihi (31)
31. Ali Mustafa, 6 Be hod	54. Perviz Abdullah, 3
33. Mehmed Osman, 8 Be hod	55. Mehmed Bekir, 3
33. Mustafa Hızır, 15	56. Murad Abdullah, 2 Be hod
34. Mehmed Mahmûd, 8 Be hod	57. Mehmed Ahmed, 2 Be hod
35. Mahmûd Şa'ban, 4 Be hod	58. Baki Mehmed, 2.5 Be hod
36. Mustafa Ahmed, 11.5 Be hod	59. Ahmed Hudaverdi, yevmiyesi, 2 Be-
hod.
37. Muharrem Hacı, 5 Be hod	60. Bekir Dâvûd, 2 Be hod
38. Monla Emin, 13 Be hod	61. Hasan, yevmiyesi, 5 Be hod 'An mü-
teferrika âmed (32)
39. Mustafa Muharrem, 4.5 Be hod	NOT: Müteferrika cemâ'atinde [Nak-
kaş Mehmed Ahmed, 2] kaydı vardır.
40. Yusuf Abdullah, 7.5 Be hod	
41. Mehmed Mustafa, 4 (30)	
42. İbrâhîm Mehmed, 7 Be hod	
43. Abdi Şa'ban, 2.5 Be hod	

XI

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i
Lezez Sene 1033 (33)**

Cemâ'at-i Nakkaşân -ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Serbölük, 38	22. Yusuf Abdullah, 7,5
2. Yusuf Hüseyin, Kethudâ, 32	23. İbrâhîm Mehmed, 8
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33	24. Pîr Dâvûd, 4,5
4. Osman Abdullah, Seroda, 30	25. İbrâhîm Mustafâ, 3
5. Dâvûd Sefer, 11	26. Mustafâ Ahmed, 2
6. Mehmed Mustafa, 21	27. Mehmed Ali, 11
7. Ahmed Hasan, 15	
8. Şa'ban Arnavud, 18	
9. Ya'kub Süleyman, 13	
10. Mahmûd Rereb, 10	
11. Mehmed Hızır, 15	
12. Bayram Ahmed, 7	
13. Mehmed Ali, 11	
14. Ahmed Osman, 7	
15. Ahmed Yunus, 4	
16. Mustafa Mehmed Müzehhib, 14	
17. Receb Dede, 8	
18. Ali Mustafâ, 6	
19. Mehmed Osman, 11	
20. Mehmed Mahmud, 9	
21. Mahmud Şa'ban, 7	

Şâgirdân

28. Abdi Şa'ban, 4
29. İbrâhîm, yevm, 6
30. Ramazan Yunus, 3
31. Yusuf Abdullah, 4
32. Ramazan Ahmed, 4
33. Mehmed Mehmed, 6,5
34. Mehmed Mahmud, 4,5
35. Ken'an Abdullah, 4
36. Perviz Abdullah, 3
37. Mehmed Pîr, 3,5
38. Murâd Abdullah, 6,5
39. Mehmed Ahmed, 3 - 3,5
40. Bâlî Mehmed, 5,5

(35) "be-hod" yazılıp üstü çizilmiş; sonra "behven restü şüd" kaydı ilâve edilmiştir.

(31) Böyle okunabiliyor.

(32) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(33) Topkapı Sarayı arşivi, D : 3494. Yazısı : Siyâkat.

41. Ahmed Hudâverdi, 4.5	45. Mehmed Ahmed, 2
42. İbrâhîm Mehmed, 2 - 2.5	46. Hüseyin Ahmed, 2
43. Halil Mustafâ, 6	47. Hüseyin Abdullah, 6
44. Turmuş Mehmed, 3	

XII

**Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i
Lezez Sene 1033 (34)**

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali, Üstâd, Serbölük, 38 - 1682	25. Pîrî Dâvûd, 4.5
2. Yusuf Hüseyin, Kethudâ, 32 - 1418	26. İbrâhîm Mustafâ, 3
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33 - 1462	27. Mustafâ Ahmed, 2
4. Osman Abdullah, Seroda, 30 - 1329.	28. Mehmed Ali, 11
5. Dâvûd Sefer, 11	Şâgirdân-ı Mezkûrîn
6. Mehmed Mustafâ, 20 - 880	29. Abdi Şâ'ban, 4
7. Şa'ban Arnavud, 17	30. İbrâhîm, yevm, 6 - 280
8. Ya'kub Süleyman, 13	31. Murtazâ Yûnus, 3
9. Mehmed Receb, 10	32. Yusuf Abdullah, 4
10. Mehmed Hızır, 15	33. Ramazan Ahmed, 4
11. Bayram Ahmed, 7 - 304	34. Mehmed Mehmed, 6.5
12. Mehmed Ali, 11	35. Mehmed Mahmûd, 4.5
13. Ahmed Osman, 7	36. Ken'an Abdullah, 4
14. Ahmed Yunus, 4 - 170	37. Pervîz Abdullah, 3
15. Mustafâ Mehmed Müzehhib, 14	38. Mehmed Pîrî, 3.5
16. Rıdvan Abdullah, 5	39. Murâd Abdullah, 6.5
17. Receb Dede, 7	40. Mehmed Ahmed, 3.5
18. Ali Mustafâ, 6	41. Bâlî Mehmed, 5.5
19. Mehmed Osman, 11 - 480	42. Ahmed Hudâverdi, 4.5 - 100
20. Mehmed Mahmûd, 9 - 440	43. Halil Mustafa, 6
21. Mahmud Şa'ban, 7	44. Turmuş Mehmed, 3
22. Mustafâ Muharrem, 5.5	45. Mehmed Ahmed, 2
23. Yusuf Abdullah, 7.5	46. Hüseyin Ahmed, 2
24. İbrâhîm Mahmûd, 7	47. Hasan Abdullah, (35)

XIII

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i... (36)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Serbölük, 40 Be hod	9. Ya'kub Süleyman, 13
2. Yusuf Hüseyin, Kethudâ, 32 Be hod	10. Mahmûd Receb, 10 Be hod
3. Ahmed Abdullah, Serbölük, 33 Be hod	11. Bayram Ahmed, 7 Be hod
4. Osman Abdullah, Seroda, 30 Be hod	12. Mehmed Ali, 11 Be hod
5. Davûd Sefer, 11	13. Ahmed Osman, 7 Be hod
6. Mehmed Mustafa, 22	14. Ahmed Yunus, 4 Be hod
7. Ahmed Hasan, 15	15. Mustafa Mehmed Müzehhib, 19 Be hod.
8. Şa'ban Arnavud, 19	

(34) Topkapı Sarayı arşivi. D : 2993. Yazısı : Siyâkat kırması. Kabında : "Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Lezez sene 1033 'an cânib-i Hızır Aga Aga-i Hazine-i Enderun"

(35) Cemâ'at-i Nakkaşan, Varak 2 b.

(36) Topkapı Sarayı arşivi, D : 1550. Yazısı : Siyâkat... 1033 senesinden sonraya âid tarihsiz defterdir.

16. Rıdvan Abdullah, 5 Be hod	31. Ramazan Ahmed, 5.5 Be hod
17. Receb Dede, 10	32. Mehmed Mehmed, 6.5
18. Ali Mustafa, 6 Be hod	33. Mehmed Mahmûd, 4.5
19. Mehmed Osman, 11 Be hod	34. Ken'ân Abdullah, 4
20. Mehmed Mahmûd, 9	35. Perviz Abdullah, 3
21. Yusuf Abdullah, 7.5 Be hod	36. Murâd Abdullah, 6.5 Be-hod
22. İbrâhîm Mehmed, 9 Be hod	37. Mehmed Ahmed, 3.5
23. Pîr Dâvûd, 5.5	38. Bâkî Mehmed, 5.5 Be-hod
24. İbrâhîm Mustafâ, 3.5	39. Yûsuf Hudâverdi, 4
25. Mustafâ Ahmed, 2	40. İbrâhîm Mehmed, 2
26. Mehmed Ali, 11	41. Halil Mustafâ, Bi-reft
Şâgirdân-ı Mezkûrîn	
27. Abdi Şa'ban, 4	42. Turmuş Mehmed, 3
28. İbrâhîm, yevm, 7	43. Mehmed Ahmed, 2 Be-hod
29. Ramazan Yunus, 3	44. Hüseyn Ahmed, 2 Be-hod
30. Yusuf Abdullah, 4	45. Hüseyn Abdullah, Çasnîgîr, 6 Be-hod
	46. Ahmed Ali Salar, 2.5 Be-hod (37)

XIV

Başı sonu eksik Mevâcib defteri (38)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1300	17. Mehmed Mahmud, 4.5 - 130
500	18. Mehmed Mehmed, 3 - 90
1800	19. Mahmûd Mustafâ, Çasnîgîr, 13 - 400
1. Ali Üstâd, Sernakkaş, 40 - 1800	20. Bâkî Mehmed, 6-180
2. Ahmed Osman, Kethudâ, 14 - 500	21. Murâd Abdullah, 7 - 240
3. İbrâhîm Mahmûd, Serbölük, 11 - 330	
4. Mehmed Ahmed, Seroda, 9 - 300	Şâgirdân-ı Mezkûrîn
5. Ya'kub Süleyman, 13 - 390	22. Abdi Şa'ban, 4 - 130
6. Bayram Ahmed, 7 - 230 Der-kîse	23. Ramazan, yevm, 3-96 Der-kîse
7. Mehmed Ali, 15 - 500	24. Yusuf Abdullah, 4 - 130
8. Ahmed Yûnus, 4 - 150	25. Ramazan Mehmed, 5.5 - 200
9. Receb Dede, 10 Bir dâne	26. Ahmed Hudâverdi, 4 - 130
10. Ali Mustafâ, 6 - 180	27. Mehmed Ahmed, 2 - 70
11. Mahmud Osman, 11 - 330 Be-dest-i Bölükbaşı.	28. Hüseyn Ahmed, 2 - 70
12. Yûsuf Abdullah, 7.5 - 240	29. Ahmed Ali Sâlâr, 2 - 70 Tâbi'-i Ağa
13. Pîr Dâvûd, 7.5 - 300	30. Osman Hüseyn, 10 - 300
14. İbrâhîm Mustafâ, 3.5 - 45 Der-kîse	31. Piyâle Abdullah, 10 - 300 Be-dest-i Sernakkaşân.
15. Mustafa Ahmed, 2.5 - 70	32. Mehmed Ahmed, 2 - 70 Be-dest-i İbrâhîm Serbölük
550	33. Yûsuf Abdullah, 2-70 (39)
120	
16. Mustafâ Hızır, 20 - — Der kîse	
670	
Be-dest-i Kethuda-i ...	

(37) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(38) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 12, Yazısı Siyâket... Sene 1033 ile Sene 1047 arasında tutulmuş defter.

(39) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 1 b. ve 4 a.

XV

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Lezez Sene 1047 (40)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Ali Üstâd, Sernakkaş, 40
2. Ahmed Osman, Kethudâ, 14.5
3. İbrâhîm Mahmûd, Serbölük, 11
4. Mehmed Ahmed, Seroda, 9
5. Ya'kub Süleyman, 13
6. Mehmed Ali, 15
7. Ahmed Yunus, 4
8. Receb Dede, 10
9. Ali Mustafâ, 6
10. Mahmud Osman, 11
11. Yûsuf Abdullah, 8.5
12. Pîr Dâvûd, 8.5
13. Mustafâ Ahmed, 2.5
14. Mustafa Hızır. 20 - 1770 Be-hod Mez-
bûrun yerine rızâsile Murâd Abdul-
lah Sefere tayin olunmuşdur.
15. Mehmed Mahmud, 4.5
16. Mehmed Mehmed, 3
17. Mahmud Mustafâ, Çasnîgir, 13
18. Bâli Mehmed, 6
19. Murâd Abdullah, 8

Şâgirdân-ı Mezkûrin-i Hâssa

20. Abdi Şa'ban, 4
21. Ramazan, yevm, 3
22. Yûsuf Abdullah, 4
23. Ramazan Mehmed, 5.5
24. Ahmed Hudaverdi, 4
25. Mehmed Ahmed, 2
26. Hüseyin Ahmed, 2
27. Ahmed Ali Sâlâr, 2
28. Osman Hüseyin, 10
29. Piyâle Abdullah, 10 Sefer-Be-hod 885
30. Mehmed Ahmed, 2
31. Yûsuf Abdullah, 2
32. Mustafâ Abdullah, 2
33. Abdi Abdullah, 2
34. Ahmed Mehmed, 2
35. Mehmed Abdullah, 2
36. Osman Hüseyin, 3.5
37. Ya'kub Mehmed, 2
38. Hüseyin Abdullah, 2 (41).

XVI

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der
vâcib-i Masar Sene 1059 (42)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36.5 -
2300
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı sâbık,
40-2000
3. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14-700
4. Mahmud Mustafâ, Serbölük, 27-1400
5. Ahmed Yûnus, 4-240
6. Mehmed Osman, 11-500 Be-Sernak-
kaşân.
7. Mustafa Ahmed, 4-240
8. Bâki Mehmed, 4.5-240 (43)
9. Murâd Abdullah, 7-440
10. Piyâle Abdullah, 10-500
11. Osman Hüseyin, 10-500
12. Osman Süleyman, 9-450
13. Ya'kub Mehmed, 4-240
14. Mehmed Mustafâ, 4-240

15. Mehmed Mehmed, 3-160
16. Piyâle Abdullah, 4-240
17. Yusuf Abdullah, 2-120
18. Mustafâ nâm, 5-250
19. Receb Mehmed, 4-240

Şâgirdân

20. Abdi Şa'ban, 4-240
21. Mehmed Ahmed, 3-160
22. Hüseyin Ahmed, 2-120
23. Mehmed Ahmed, 2-120
24. Mustafâ Abdullah, 2-120 Defter
25. Abdi Abdullah, 2-120 Sernakkaşân
26. Ahmed Mehmed, 2-120 Sernakkaşân
27. Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakka-
şân.
28. Diğer Mehmed Abdullah, 3-160 Ser-
nakkaşân

(40) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 6. Yazısı : Siyâkat.

(41) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(42) Topkapı Sarayı arşivi, D. 487. Yazısı : Siyâkat. Kabında sülûle: "Defter-i Mevâ-
cib-i Recec-i Ehl-i Hıref"

(43) Yazının şekline göre "Bâki" de "Bâli" de okunuyor.

29. Hüseyin Abdullah, 4-240
30. Osman Hüseyin, 3.5-180.
31. Hasan Mehmed, 3-160
32. Kasım Abdullah, 2-120
33. Mustafâ Bâli, 2-120 (çizilmiştir).
34. Mehmed Abdullah, 3-160

35. Ali Sinan, 2-120
36. Mehmed Hasan, 2-120
37. Murtaza Ali, 2-120 (44)

NOT: Müteferrika cemâ'atinde (Nak-
kaş Mehmed Ali, 2-120) kaydı vardır.

XVII

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Reşen Sene 1059 (45)

Cemâ'at-i Nakkaşan-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5-2360
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkâş-ı sâbık, 40-2300
3. İbrâhîm Mahmud, Kethudâ, 14-750
4. Mahmûd Mustafâ, Serbölük, 27-1550
5. Ahmed Yûnus, 4-240
6. Mehmed Osman, 11-550 Sernakkâş
7. Mustafâ Ahmed, 4-240
8. Bâli, Mehmed 4-240 (46)
9. Murâd Abdullah, 7-440
10. Piyâle Abdullah, 10-500
11. Osman Hüseyin, 10-550
12. Ali Süleyman, 9.5-450
13. Ya'kub Mehmed, 4-240
14. Mehmed Mustafa, 4-240
15. Mehmed Mehmed, 3
16. Piyâle Abdullah, 5-240
17. Yusuf Abdullah, 2-120
18. Mustafa nâm, 5-250
19. Receb Mehmed, 4-240

Şâgirdân-ı Mezkûrîn

20. Abdi Şa'ban, 4-240
21. Mehmed Ahmed, 3-160
22. Hüseyin Ahmed, 2-120
23. Mehmed Ahmed, 2-120
24. Mustafa Abdullah, 2-120
25. Abdi Abdullah (mislihû), 2-120
26. Ahmed Mehmed (mislihû), 2-120
27. Mehmed Abdullah (mislihû), 2-120
28. Diğer Mehmed Abdullah (mislihû), 3-160
29. Hüseyin Abdullah, 4-240.
30. Osman Hüseyin, 3.5-180
31. Hasan Mehmed, 5-350
32. Kasım Abdullah, 2-120
33. Mustafâ Bâli, 2-120
34. Mehmed Abdullah, 3-160
35. Ali Sinan, 2-120
36. Murtazâ Ali, 2-120
37. Mehmed Ali, 2 'An müteferrika â-med (47).

XVIII

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Masar Sene 1060 (48)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5-2560
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkâş-ı sâbık, 40-2100
3. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14-780
4. Mahmûd Mustafa, Serbölük, 14-780
5. Ahmed Yûnus, 4-240
6. Mehmed Osman, 11
7. Mustafa Ahmed, 4-240
8. Bâli Mehmed, 6-340
9. Murâd Abdullah, 8-440
10. Piyâle Abdullah, 10-580
11. Osman Hüseyin, 10-580
12. Ali Süleyman, 9-450
13. Ya'kub Mehmed, 4-240
14. Mehmed Mustafa, 4-240
15. Mehmed Mehmed, 3-160

(44) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 2 b. - 3 a.

(45) Topkapı Sarayı arşivi, D : 488. Yazısı : Siyâkat.

(46) Yazının şekline göre "Bâki" de okunuyor.

(47) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(48) Topkapı Sarayı arşivi, D : 3410. Yazısı : Siyâkat.

16. Piyâle Abdullah, 4-240
17. Yûsuf Abdullah, 2-120
18. Mustafâ nâm, 5-350
19. Receb Mehmed, 6-360
20. Abdi Şa'ban, 4-240

Şagirdân-ı Mezkûrîn

21. Mehmed Ahmed, 3-160
22. Hüseyin Ahmed, 2-120
23. Mehmed Ahmed, 2-120
24. Mustafa Abdullah, 2-120
25. Abdi Abdullah, 2-120
26. Ahmed Mehmed, 2-120
27. Mehmed Abdullah, 2-120
28. Diğer Mehmed Abdullah, 3-160
29. Hüseyin Abdullah, 4-240
30. Osman Hüseyin, 3.5-180

31. Hasan Mehmed, 5-350
 32. Kasım Abdullah, 2-120
 33. Mustafâ Bâli, 2-100
 34. Mehmed Abdullah, 3-100
 35. Ali Sinan, 2-120
 36. Murtazâ Ali, 3-160
 37. Mehmed Ali, 2-120
 38. Mustafâ Abdullah, 2 Be-hod Tâbi'-i Âga-i Harem (Bu kaydın üstünde): Mahmûd Mustafâ âmed 24 Ş. (Şevvâl) Sene 60.
 39. Ahmed Abdullah, 3 Tâbi'-i Âga-i Harem Be-hod (49).
- NOT : Mütteferrika Cemâ'ati arasında [Mehmed Hasan, 2-120 Nakkaşan] kaydı vardır. ¹

XIX

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Reşen Sene 1060 (50)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkâş, 36.5 -	400
2300	150
200	550
2500	500
	100
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı sâbık, 40-	
2000	
200	600
2200	500
700	150
200	650
3. İbrâhîm Mahmûd. Kethudâ, 14- —	
900	
1400	
200	
4. Mahmûd Mustafa, Serbölük, 27- —	
1600	
5. Ahmed Yûnus, 4-240	250
700	100
100	350
6. Mehmed Osman, 11- —	
800	300
7. Mustafa Ahmed, 4-240	150
240	
100	450
8. Bâli Mehmed, 6- —	
340	
9. Murâd Abdullah, 8- —	
10. Piyâle Abdullah, 10- —	
11. Osman Hüseyin, 10- —	
12. Ali Süleyman, 9-450	
13. Ya'kub Mehmed, 4-240	
14. Mehmed Mustafâ, 4-240	
15. Mehmed Mehmed, 4-240	
16. Piyâle Abdullah, 4-240	
17. Yusuf Abdullah, 2-150	
18. Mustafa nâm, 5- —	
19. Receb Mehmed, 6- —	
20. Murtazâ Ali, 3.5-180	
21. Hüseyin Abdullah, 4-240	

(49) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b - 4 a.

(50) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 10. Yazısı : Siyâkat.

Şagirdân-ı Mezkûrîn		250
22. Abdi Şa'ban, 4-240		100
23. Mehmed Ahmed, 3-180	33. Hasan Mehmed, 6-	350
24. Hüseyin Ahmed, 3-180		
25. Mehmed Ahmed, 2-150	34. Kasım Abdullah, 2-150	
26. Mustafa Abdullah, 2-150	35. Mustafa Bâli, 2-150	
27. Abdi Abdullah, 2-120	36. Mehmed Abdullah, 3-180	
28. Ahmed Mehmed, 2-120	37. Ali Sinan, 2-150	
29. Mehmed Abdullah, 2-150	38. Mehmed Ali, 2-150	
30. Diğer Mehmed Abdullah, 4-150	39. İvaz Abdullah, 2 Reft	
31. Hüseyin Abdullah, 4 Reft	40. Ahmed Abdullah, 3 m. Âga-i Harem	
32. Osman Hüseyin, 3.5-180	(51).	

XX

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hiref der
vâcib-i Masar Sene 1061 (52)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36.5-1800	20. Murtazâ Ali, 3.5-170
2. Mustafâ Üstâd, Sernakkaş-ı Sâbık, 40 m.	21. Hüseyin Abdullah, 4-200
3. İbrâhîm Mahmûd. Kethudâ, 14-700 Sernakkaş	Şâgirdân-ı Mezkûrîn
4. Mahmud Mustafa, Serbölük, 27-1350	22. Abdi Şa'ban, 4-200
5. Ahmed Yûnus, 4-200	23. Mehmed Ahmed, 3-150
6. Mehmed Osman, 11-550	24. Hüseyin Ahmed, 3-150
7. Mustafâ Ahmed, 4-200	25. Mehmed Ahmed, 2-100
8. Bâli Mehmed, 6-300	26. Mustafa Abdullah, 2
9. Murad, Abdullah, 7-400	27. Abdi Abdullah, 2-100 Sernakkaş
10. Piyâle Abdullah, 10-500	28. Ahmed Mehmed, 2-100 m (53)
11. Osman Hüseyin, 10-500	29. Mehmed Abdullah, 2-100 m.
12. Ali Sülevman, 9-400	30. Diğer Mehmed Abdullah, 2-100 m
13. Ya'kub Mehmed, 4-200	31. Hüseyin Abdullah, 4-100 m.
14. Mehmed Mustafâ, 4-200	32. Osman Hüseyin, 3.5-170
15. Mehmed Mehmed, 4-200	33. Hasan Mehmed, 7-350
16. Pivâle Abdullah, 4-200	34. Kasım Abdullah, 2-100
17. Yûsuf Abdullah, 2-100	35. Mustafâ Bâli, 2-100
18. Mustafâ Nâm, 5-200	36. Mehmed Abdullah, 3-150
19. Receb Mehmed, 7-300	37. Ali Sinan, 2-100
	38. Mehmed Ali, 2-100
	39. Ahmed Abdullah, 3-150 Tâbi'-i Âga-i Serhâzin (54)

XXI

Defter-i Mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hiref-i
Hâssa 'an vâcib (55)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 36-550	2. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14
	3. Ahmed Yûnus, 17-850

(51) Cemâ'at-i Nakkaşân. Varak 3 b. - 4 a.

(52) Topkapı Sarayı arşivi. D : 486. Yazısı : Siyâkat.

(53) "m" harfi م "mis'ûh" kelimesi yerine kullanılmıştır.

(54) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(55) Topkapı Sarayı arşivi. D : 9613 - 11. Yazısı : Siyâkat. Varak 1 a. da "Mevâcib-i Regen 1064. Sûlûsle : Defter-i Âğa - Mevâcib-i Ehl-i Hiref" yazılıdır.

4. Mehmed Osman, 11-550
5. Mustafâ Ahmed, 4-200
6. Bâli Mehmed, 7-350
7. Murâd Abdullah, 8-400
8. Piyâle Abdullah, 10-500
9. Osman Hüseyin, 10-500
10. Ali Süleyman, 9-450
11. Ya'kub Mehmed, 5-250
12. Mehmed Mustafâ, 7,5-500
13. Mehmed Mehmed, 4-200
14. Piyâle Abdullah, 4-200
15. Yûsuf Abdullah, 2-130
16. Mustafâ Nâm, 6-350
17. Receb Mehmed, 17,5-800
18. Murtazâ Ali, 4,5-250
19. Hüseyin Abdullah, 4-200
20. Hasan Mehmed, 16-800
21. Abdi Şa'ban, 4-200
22. Mehmed Ahmed, 4-220
23. Hüseyin Ahmed, 3-200
24. Mehmed Ahmed, 3-120 Sernakkaş
25. Mustafâ Abdullah, 2-120 Sernakkaş
26. Abdi Abdullah, 2-120 Sernakkaş
27. Ahmed Mehmed, 2-120 Sernakkaş
28. Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakkaş
29. Diğer Mehmed Abdullah, 2-120 Sernakkaş.
30. Hüseyin Abdullah, 4-200 K 11 (56)
31. Osman Hüseyin, 3,5-180
32. Kasım Abdullah, 2-120
33. Mustafa Bâli, 2-120
34. Mehmed Abdullah, 3-150
35. Ali Sinan, 2-120
36. Mehmed Ali, 2-120
37. Ahmed Abdullah, 3-150
38. Osman Hasan, 3-150
39. Mustafa Süleyman, 4-200
40. Mehmed Hasan, 2-120
41. Hasan Mehmed, 5-250 (57)

Sâgirdân-ı Mezkûrîn

XXII

Defter-i mevâcib-i Cemâ'at-i Hademe-i Ehl-i Hıref der vâcib-i Reşen Sene 1065 (58)

Cemâ'at-i Nakkaşân-ı Hâssa

1. Mehmed Ahmed, Sernakkaş, 80
2. İbrâhîm Mahmûd, Kethudâ, 14
3. Ahmed Yûnus, 12
4. Mehmed Osman, 11
5. Mustafa Ahmed, 4
6. Bâli Mehmed, 7
7. Murâd Abdullah, 8
8. Piyâle Abdullah, 10
9. Osman Hüseyin, 10
10. Ali Süleyman, 9
11. Ya'kub Mehmed, 5
12. Mehmed Mustafâ, 5,5
13. Mehmed Mehmed, 5
14. Piyâle Abdullah, 4
15. Yusuf Abdullah, 2
16. Mustafâ Nâm, 6
17. Receb Mehmed, 20,5
18. Murtazâ Ali, 4,5
19. Hüseyin Abdullah, 4
20. Hasan Mehmed, 17,5

Sâgirdân-ı Mezkûrîn

21. Abdi Şa'ban, 4
22. Mehmed Ahmed, 4
23. Hüseyin Ahmed, 3
24. Mehmed Ahmed, 2
25. Mustafâ Abdullah, 2
26. Abdi Abdullah, 3
27. Ahmed Mehmed, 2
28. Mehmed Abdullah, 2
29. Diğer Mehmed Abdullah, 2
30. Hüseyin Abdullah, 4
31. Osman Hüseyin, 3,5
32. Kasım Abdullah, 2
33. Mustafâ Bâli, 2
34. Mehmed Abdullah, 3
35. Ali Sinan, 2
36. Mehmed Ali, 2
37. Ahmed Abdullah, 3
38. Osman Hasan, 3
39. Mustafâ Süleyman, 4
40. Mehmed Hasan, 2
41. Hasan Mehmed, 3 (59)

(56) K 11 = B810k 11.

(57) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.

(58) Topkapı Sarayı arşivi, D : 9613 - 4. Yazısı : Siyâkat. Kabında sülûsle "Defter-i AğaReşen-i Ehl-i Hıref, Sene 1065).

(59) Cemâ'at-i Nakkaşân, Varak 3 b. - 4 a.